

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najdo najmanje 8 seljakah ta su voljni, da im list šaljeno svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštarsku *Naznačicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedođe na vrijeme, neka to javi odpravništvu u otvorenu pismu, za koje se naplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tri List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Heala, Palazzo Diana Via S. Lazzaro 15.

Pisma se šalju plaćena poštarina. Viesti, dopisi i drugi spisi štampaju se ili u cijelosti ili u izvadku, naime prema svojoj vrijednosti i smrtu ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavu. Osobna napadanja i čisto aukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 15 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 novč., a svaki redak suviše 15 novč. u slučaju opetovanja po što se pogode oglašnik i odpravništvo. Dopisi se navraćaju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Potrze duše od tuge i žalosti javljamo našim čitateljem gorku viest, da našega dobrog i blagoćudnoga biskupa

D.^{ra} Jurja Dobrile,

neima više na ovom svijetu. Dne 13. siečnja u 6. sutih i 35 časovah na večer preselio se u vječnost poslje duge i teške bolesti. Njegova blaga duša odtelila je u nobesko visine! Teška tjelesna bol shrvala je visokomu pokojniku dragocieni život. Duh i razum njegov bijaše vedar i zdrav do skrajnoga časa, malo pred smrt ljubio je i cjelivao prepelo, kojim se razstati nije mogao, htjede pod zadnji čas dignuti ruku, da prekriži sebe i da podieli blagoslov okolo stojećim, al mu malaksale sile, u duhu preporučivao se Bogu, da mu bude milostiv!

Pod konac stare godine bilo mu počelo biti bolje, mi smo se tomu naradovali, nu neizkorenjena bolest opet se tim jače povratila, do kraja ga shrvala i svlada, te nam ga za uvijek ugrabi.

Svaka ljudska pomoć pokazala se nakopom uzaludnom, 11. ovoga mjeseca izjavili su liečnici, da već apasa nema. Ta kobnaj viest priobćena je pokojniku 12. u jutro. On ju je resignirano primio uzdujuć se u božju volju. Istoga dneva u jutro primio je sv. sakramente u prisuću ciologa kapitola, koji je došao u svečanom obhodu iz stolno crkvo sv. Justa, podieljeno mu hje sv. tielo, koje ga je budućom nadom okriepilo. Istoga dana uredio je još nekoje stvari te očekivao dan oslobodjenja. Sljedećim dnevom, u petak, poslije podne oko 3 sata započela je agonija, koja ga je za 6. urom oslobodila tjelesnih mukah. Pri njegovoj smrti prisutan je bio ciel kapitul. Glas o njegovoj smrti razprostreo se velikom brzinom u gradu, sve žaluju za dobrim i blagim biskupom. Čuje se, da je odredio sasvim prost pogreb, že'i bit nošen od svećenikah, pokopan na groblju usred svećenikah, a na grobu da mu bude prosti kamen sa jednostavnim napisom. Svečani pogreb bit će 18. ovoga mjeseca prije podne.

Pokojnik rodio se od siromašnih roditeljah u Tinjanu u Istri dne 16. aprila 1812.; tim mu nije još bilo ni punih 70 godinah. Početne i prve četiri latinske škole svršio je u Pazinu, a V. i VI. u Karlovcu, kamo ga bijahu navratili zaslužni O. O. Franjevci, koji su mnogo doprineli, te se mogao izškolati i čovjekom postati. Tako zvano onda filozofičke i bogoslovne nauke svršio je u Gorici, te bio redjen 11. septembra-1837. Kakvim se je uspjehom bavio knjigom, vidi se iz toga, što su ga njegovi višji malo za tim, što bijaše primio svete redove, poslali u Beč, da se ovjenča i častju doktora svetoga bogoslovja. Vratio se iz Beča, izprva bijaše vjeroučiteljem ženskih školah u Trstu, za tim profesorom i ravnateljem sjemeništa isto tu, a naposlje kanonikom i župnikom stolne crkve sv. Justa. Dne 11. oktobra 1857. od Njega. Velič. Cara bijaše imenovan Porečko-Puljskim biskupom, dne 21. decembra potvrđen od Nj. svetosti Pape Pia IX. dne pako 2. maja 1858. posvećen u Gorici. Porečku stolicu nastupi dne 17. maja, Puljsku pako 13. junija iste godine. Imenovan od Cara biskupom tršćansko-koparskim dne 29. maja 1875. a potvrđen od Pape Pija IX. dne 5. julija, na tršćansku so stolicu bijaše sio dne 26. septembra, na koparsku pako dne 17. oktobra rečene godine. Nj. Vel. odlikovalo ga vitežkim redom željezne krune drugoga reda. Bio je čovjek duboke učenosti i krepka značaja. Iza Boga i njegovo svete Crkve, najjače je na svijetu ljubio onaj biedni narod, iz kojega je potekao, te komu je ostavio bogoljubnu uspomenu u molitvenoj knjizi »Otče budi volja tvoja«, koja se nalazi u svakoj istranskoj kući. Živio je veoma štedljivo, a naime za sebe je neizmerno malo trošio; a što je prištedio, to je već za života namienio dječaćkomu sjemeništu, kojemu se toli veselio, ali ga nemogaše doživiti.

Što je naš tužni istranski narod u njem izgubio, to najbolje zna on i Bog, koji neka ga pomiluje i neka mu daruje poko vječni.

A m e n.

Telegrami.

Krk. Nad silnim gubitkom, koji je zadesio istarske Hrvate, plačomo također i mi. Vječni spomen vrlom dobročinitelju hrvatske nam Istre.

Dr. Orlić, Dr. Volarić, Veličić, Andrijičić.

Djakevo. Primate, moju iskrenu sućut nad smrću vrloga biskupa i domoljuba Dobrile.

Vallinger, biskupov tajnik.

Zagreb. Istrani svučilištni građani žaluju poštvoznog dobročinitelja i oca mladeži. Slava Jurju Dobrili. Postavite na lies miloga pokojnika vionac s godnim napisom.

Bonefazić, Rode, Tentor, Trinašić.

Između prvih, koji su telegrafično svojoj žalost izrazili nad velikim gubitkom, nalazi se slavni biskup Strossmayer i barun Pino ministar trgovine.

Kakove da budu lošinjske škole?

IV.

Istina je, što sto napisali, reći će kojigod istarski Hrvat, al imato također znati da je nam istarskim Hrvatom koristan da i potrebit talijanski jezik; »hrvatski jezik je nam jezik srca, a talijanski nam je jezik kruha«. Drugi će opet reći, da »talijanski jezik trebamo u oficiju« ili u ured.

Ono prvo čuti je imenito od starijih istarskih pomoraca, ovo drugo od naših seljaka osobito u ovih kotarih u kojih od nijedne svoje oblasti hrvatskoga jezika nečuju.

Govore to muži s kojim se razgovarati dade, pak ćemo se na to malko osvrnuti.

Bilo je vrijeme, na žalost davno jo tom, kad su Hrvati bili sami svoji, kad su oni bili glavni trgovci na jadranskom moru, kad nisu trebali učiti tuđih jezika, da u zmozgu pot tom moru ploviti. To vrijeme, koje se još može povratiti, bilo je prošlo, a nadošlo drugo, u kojem su skoro svu trgovinu na sredozemnom moru u svoje ruke dobile dvie republike talijanske, mljetačka i genovečka, a u jadranskom moru većinom mljetačka. Mljetčani ili Benečani bili su osvovili i dalmatinske i istarske gradove i gledali da se njimi čim više okoriste. Ni malo nisu se brinuli za dobro svojih podanika u Istri. Smatrali su jih za robove, držali su jih u neznanstvu. *) Oni su Istru smatrali kao zemlju tuđju, kojom su se oni imali koliko je moguće obogatiti. Oni su šljaki svoje ljude za činovnike, oni su sjekli drva bez ikakva razbora a poshiedica su današnje naše kršći. Oni jedini trgovahu s našimi stranami. Njihov jezik bio je tako rekuc jedini pomorski. Već početkom novoga vieka iznaššćom Amerike i pomorskoga puta u Indiju te silom Turakal, njihova je trgovina počela padati, i slaba je već bila na umoru te republike svrhom prošloga stoljeća. Nje već nejma dakako nit njezine trgovine. Njezinih ostanakal još ima, a među njimi također talijanski jezik kod naših pomoraca osobito starijih kao tobož službeni. Da se je još toliko uzdržalo ima se pripisati okolnosti, da ga takovim držji i austrijska vlada, koja dosad još samo talijanske pomorske škole u Primorju uzdržuje.

Danas to nije ni malo opravdano.

*) Sam gospodin dr. Nicolich u svojoj pjevsti o Lošinjih veli, da gospodstvo Benečansko na Lošinjih sietna na četiristogodišnje »gavno robstvo«, da je Benečija despotički vlada, da je pedanice lukavo držala u neznanstvu, samo de može s njimi laglje vladati.

Talijanski jezik bijaše, al nije već znamenit u trgovini.

Za idi u Afriku, Aziju, Australiju, Ameriku toliko je koristan koliko i hrvatski. Naroda talijanskoga nejma u njih kako nit hrvatskoga. Pojedinih Talijanah u znamenitijih gradovih nadješ u njih kako i Hrvatih i njim srodnih.

Talijanski jezik potrebit jo za trgovinu po obalah Italije; hrvatski za trgovinu po obalah balkanskoga poluotoka. Po svih obalah toga poluotoka osim grčkih nadješ na narod, koji govori ili hrvatski ili hrvatskomu sličan jezik. Da s njim se i dalje pomaže po svoj sjevernoj obali crnoga mora kao također po istočnih obalah baltijskoga mora, k tomu na ciolom dolnjem teku Dunava hrvatski jo jezik gdje koristan gdje upravo nuždan.

Hrvatski jezik može nam biti nesamo jezik srca, nego također jezik kruha, svakako više nego talijanski. Samo valja, da se otresemo zastarjelih predsudah i da zahtjevamo od vlade za naš jezik ono mjesto koje ga ido. Zašto da drugim robujemo, kad možemo u svojem bolje napredovati i više se okoristiti.

Onim, koji kažu, da potrebujemo talijanski jezik u oficiju, odgovaramo: »oficije« i one, koji u njih sjede plaća narod sa svojimi žuljovi. Narod kopa, kosi, žanje, sjače, teše, klišo, zidje, po konopih se vere, i nejma osim ono malo godinah pučke škole kada učiti se tuđe jezike. Onim, koji u »oficijih« sjede bila je dana prilika ili morala e jur biti dana kroz najmanje 16 godinah škole, da se nauče jezik naroda, među kojim će si svagdanji kruh služiti. Ako ga ueznaju, nisu dostojni plaće među tim narodom, oni neka si drugdje zaslužbo išću.

Iz ovih zadnjih rieči mogu viditi čitatelji, da mi nismo protivnici drugih jezika. Oni koji misle, da će si moći osjegurati svoj budući obstanak sa učenjem drugih jezika, nek se jih uče.

Pučka škola takovu i toliku ima zadaća, da nejma u njoj mjestu nit vremena za naučanje drugih jezika, osim da se u stanovitih zemljah kakova je naša možda zadnjih godinah početeke drugoga pokrajinskoga jezika nauči.

S istim pravom s kojim se zahtjeva u naših pomorskih mjestih naučanje talijanskoga jezika, moglo bi se zahtjevati i naučanje francuzkoga, španjolskoga, englezkoga i. t. d. jezika, dapače još s većim njekoje tih pošto ju u trgovini potrebitiji nego talijanski. S istim pravom s kojim se zahtjeva naučanje talijanskoga jezika radi »oficijah« moglo bi se zahtjevati naučanje njemačkoga, českokoga, poljskoga, jer bi mogao u »oficijah« doći Niemac, Čeh, Poljak. Kamo bi se onda došlo s pučkom školom? Ne samo da se nebi tih jezika naučilo, nego nebi se doseglo svrhe pučke škole kao što se je nedosiže podučavanjem talijanskim u hrvatskih školah, kako nam to sam slavni zemaljski odbor svedoči.

Budući častnici pomorski nek se uče potrebite predmete svojim jezikom, a k tomu nek njim se dade prilika i druge jezike naučiti.

Budući činovnici za Istru nek se također uče u svojem jeziku, Hrvati u hrvatskom, Talijani u talijanskom. A k tomu nek se nauče već u srodnjih školah Hrvati talijanski, a Talijani hrvatski.

Mi smo se ova dva zadnja puta nešto možda odaljili od pitanja na čelo postavljena. Rekli smo obćenito što sa stvarju svakako suvisi. Iz toga obćenitoga može se posebice i za Lošinje zaključivati. Lošinjski otok i

bližnji otočići napučeni su sa Hrvatima. Raditi na to da budu na njem hrvatske škole, kao što su prije desetah godinah bile, ne samo da nije absurdnost, nego je sveća dužnost svih onih, koji s timi školami posla imadu. To zahtjeva prirodjena i uzakonjena zadaća pučkih školah. Ta zadaća nedopušta, da bi se već u pučkih školah učilo druge jezike, koji će njekim u budućem njihovom zanimanju biti koristni i potrebiti. Za naučanje tuđih jezika nije mjesto u pučkih već u strukovnih i srednjih školah.

Još nešto. Dopisnici »Cittadina« i »Indipondenta« napali su na svećenike, katohete, profesore, učitelje iz Dalmacije, osobito pako na kotarskoga školskoga nadzornika. Nam se je upravo gadilo čitati te dopise osobito onaj u »Cittadinu« mislimo u broju od 15. decembra. Naš list ne ponizuje se toliko da bi se dostojao na takve čisto osobne napadaje odgovarati. Velimo samo, da su ti napadaji na osobe najboljim dokazom, da dopisnici nemogu stvarno zagovarati ono za što i proti čemu se bore, da oni zagovaraju stvar nepravednu.

Svećenici, katohete, profesori nisu krivi što su živi, i što imadu raditi na to kako bi čim veći uspjeh u svom poslovanju postigli.

Učitelji iz Dalmacije znajući hrvatski potrebiti su u Istri upravo radi ono svoje ljudih u koju i dopisnici spadaju, to koja nije dopustila, da se u Istri odgoji i takovih učiteljah, koji bi mogli uspješno hrvatsku djecu podučavati.

Nadzornik nije kriv, što imade popravljeti ono, što se je pred njim sakrivilo, zavadjati hrvatski jezik, gdje ga je njegov predšastnik odstranio, uvadjati pučke škole u stanje koje će odgovarati u prirodnomu i pisanomu zakonu. Nit tomu nije kriv, što ima majku ravnateljicu a brata učitelja. Oni su to i prije bili nego li je on postao kotarskim školskim nadzornikom. To nije proti onomu zakonu koj veli, da nejma biti rodjakal među činovnici istoga ureda. Svoj ured ima ravnateljica majka u ženskoj pučkoj školi, učitelj brat u mužkoj pučkoj školi, nadzornik kod e. kr. kotarskoga glavarua kao predsjednika kot. školskoga vieća ili gdje mu ovo odluči. On doista kao takav nazdrije podučavanje svoje majke i svoga brata, al on sam nemože njih kao nit drugih niti kazniti niti nagraditi, on ne vodi posebna zapisnika djelovanja, on je samo član kotarskoga školskoga vieća, koje neposredno ravna pučkimi školami. (Gle školske zakone).

DOPISI.

Iz Porečćina na novo leto.

Čitajuć »Našu Slogu« od 16. decembra o stanovnicih političkih kotarah Istre po narodnosti opazio sam, da imade ovdje u Porečćkom kotaru samo 9000 Hrvatah a 34000 Talijanah. Stvar mi se dakako čini sasvim nevjerojatna te si ju nikako nemogu razumjeti, kako bi čotiri puta više bilo Talijanah u ovom političkom kotaru! Najbrže su oni, koj isu narod popisavali, nosili naočale te su iz jednoga vidili dva! Tko hoće znati, kojoj li narodnosti spada koji obitelj, neka ide u njezinu kuću, gdje otac i majka kod ognjišta svojom dječom govore, neka pogleda na običaje i pridjevke stanovnikah, koji većinom svršuju na »ić« i »ević« pak će se osvedočiti, da nismo ovdje na Toskanekom nego u zapadnoj Istri. Ovdje se nas na silu guši talijanskim jezikom, svi činovnici moraju bit tvrdi

Talijani. Već nesmiye bit kod nas ni papa ako nije na talijansku mjeru skrojena, naši se popi tjaraju na Labrišćinu. Pred njekoliko vremena ponudili su se njekoji naši popi, da su voljni podučavati djecu, razumije se hrvatski, al njim se je odgovorilo, da neće bit plaćeni, a i besplatno sigurno nebi bili dopustili. Njoku nedjelu bijah kod sv. mise u Taru (Torre) te se prečudih čuvši, kako se epistole i evandjelja pjevaju latinski a prodiče talijanski! Toga lje u Taru nikad nije bilo! Naša gospoda imaju još uvijek onu finu ideju, da izbrisu iz naš sve što jo narodno to da nas potalijanče. Neka znaju, da je jezik za puk a ne puk za jezik. Ovdjo kod nas može se na oči vidjeti, kako biesni italomanial Srce mi para kad pomislim, kako se naš mili jezik od gospodo prezire, kako se sve što je naše zastavlja. Ja sam prosti čovjek al mislim, da svaka svjestna država nebi smela toga dopustiti te se za nas potlačene zauzeti.

Boljun, mjeseca janara 1882.

Prošle godine u br. 14 javili smo vam od ovoga hrvatskoga zakutka, kratku viest ob ovdašnjem stanju, sada vam pako pišem, da vidite kako se kod nas radi. Spomenuti mi je samo, da ima boljunski občina polag zadnjega prpisa 2743 Hrvatah i 95 Talijanah, jednorazrodnu pučku mješovitu školu u Boljunu, dužno je pohadjati oko 90 djece, a pohadja ju samo 60 djece. Među 60 djece razumije samo četvorica nješto talijanski, a ostalih 56 nerazumije ni rieči osim hrvatski.

Sa svim tim bi htjela tri člana ovdašnjega školskoga vieća, da bude na svaki način u boljunskoj školi učevni jezik talijanski a kao predmet slavjansko-istarski jezik.

Sadašnji privr. učitelj molio je hrvatski za to mjesto, koje je i dobio, al hvala ide gosp. e. k. kapetana ujedno predsjednika slav. e. k. kotarskog školskog vieća u Pazinu, koji ljubi jednakopravnost.

Ljudi, koji bi htjeli na sve načine da bude ovdje talijanska škola, ne razumiju se mnogo u nju. Govori se, da su ta trojica uplivala na mnoge roditelje neka zabrane svojoj djeci učiti se hrvatski. To nam kaže sljedeći primjer:

Dogodilo se višeputa, da diete od 8—11 godinah, koje nezna ni rieči talijanski, kao ni njegovi roditelji, nije htjelo u školi čitati hrvatski (akoprem je prijašnje godine učilo hrvatski), jer da nu je otac kazao: Budoš li čitao hrvatski u školi, tada ću te dobro izlupati.

Gosp. glavaru kupio je potajno talijanske knjige, koje je razdilio među — na svoju ruku predobivšu djecu, a odstranio hrvatske knjige (bez ikakve dozvole).

Diete, koje se je lanjske školske godine učilo hrvatski — stupilo bi u drugu (II.) ili treću (III.) školsku godinu — ali donesav samo talijansku knjigu (nezna ni rieči pročitati, a kamo li će razumiti), mora ga učitelj premestiti iz II. ili III. šk. god. u prvu (I.) i početi učiti (sa i. u.) talijanski.

Netrobam napominjati, kakov uspjeh će se kod djece podučiti.

G. glavaru kazao je da se nemože nitko izobraziti u hrvatskom jeziku, dapače da se tim jezikom tupi djeci pamet.

Isti je glavaru zabranio učeniku od 11 godinah J. P. čitati u školi hrvatski a nezna on da tim silu djecu na neposlub. Kakav je on predsjednik mjest. školskoga vieća, kad ruši mir i red u školi? Može li to predpostavljena oblast trpiti?

Cijela ta stvar išla je dobro opisana visokomu c. k. zemaljskomu školskomu vieću u Trstu, te se danomice očekuje rješenje.

Među tim pako g. učitelj u boljunskoj učionici ima dva učevna jezika — hrvatski za jednu a talijanski za druge. Ako bude išlo tako i unaprijed prodvidjet je, da će Boljun ostati bez učitelja.

Ali uz sve to nesmiemo sdvajati. Strpljen—spašen.

Iz zapadne Istre, mjeseca jenara.

Teško je čovjeku uzeti pero u ruke, da napiše kakvu jadikovku, kad već i vrabci po krovovih znadu, što sve nerade s nama naši sumozaljci Talijani, da nam neostane ni traga u Istri.

Nu u posljednjem broju javiste, kako netko nepozvan pita za dopisnik cinjenog vašega lista, pak bi sada smatrao za grieh najavljati nedjela naših delijah. Upravo bi trebalo da nas vladini činovnici bodre, neka javinu svijetu dogadjaje naše, neka iskreno kažemo, da crno nije bijelo, kao što to organi talijanske strane opisuju.

Saranje bi s sromonom moglo škoditi vladi kao što škodi i nam Hrvatom.

Potuzili sto se u prodzadnjem broju, da Talijani po Istri rastu kao gljive! Čujta, kako to biva. Kad se je u Piranščini onomadne brojilo stanovnike, naredjeno bi, da dotični činovnik ido po seoskih kućah te da u talijanskom jeziku pita ljude, kako da govore; one, koji mu budu talijanski odgovorili na njegovo pitanje, neku upiše za Talijane. Taj čovjek je tako i učinio.

Rado bi znati, kako je ta delija bilježio starost, jer se u župničke urede nije skraćoa, a poznato je, da velik broj naših seljaka ne zna za sigurno, koliko mu je godinah. Kako se je sve radilo, da se broj Hrvatah umanji! Kad bi tajnici naših obćinah bili svjestni pak iznesli na vidjelo ona pisma, što su iz Poroča pisana bila, kako se ima sve raditi, da se što veći broj Talijanah potuči, mnoga duša bi se začudila kod nepodobštinah u brojenju pučanstva. Neka piranško obćinsko zastupstvo zaviri malo u sv. Petar pak neka progovori s tamošnjim pukom, uviditi će, kako se taj puk tuži, da se na podeštariji govori samo talijanski jezik, koji je njihovim zastupnikom nepoznat, te da se stoga sve radi, kako žele Talijani a ne kako njihova potrebuće zahjovaju. Narod govori, da bi bilo najbolje otići iz sjednica, kad se neće da govori hrvatski. Prijašnji koparski kapetan desec se u Piranu govko je opazio, da je u rubrikah mnogo Talijanah a malo Hrvatah. Kad bi moj glas što vriedio, ja bi savjetovao onomu gospo linu, da se na trošak komisije odpošalje na lice mjesta svjestan vladin činovnik, neka točno stvar izpita, pak ako pronadje, da je izvješće krivo, neka tada komisija sve troškove plati. Naš novac trošio se je ne na našu čast! Kad se je onomadne razglasilo Cuderovo pismo, sve se je čudilo i sgražalo, kako je to moguće, a ipak još je takvih po Istri, pa nama da se sada stavljaju zapreke za pisati? Vlada se tuži, da se zaostateci poreza (franki) nemogu utjerati te se je stoga pisalo i na župničke urede, da triput jave narodu u crkval, neč nezaboravi na poreze. Crkva mora biti kod toga jako oprezna, jer bi mogao ugled bćkvo i vjere tim trpiti. Narod i onako negledoc najboljim okom porezo i prirezo počeo bi i crkvu grdim okom gledati.

Neka se opravdano želje puka izpune i narod će radje svoje dužnosti vršiti, jer je težko popraviti zlo

dok narod samo daje a nedobije. Nije daleko vrijeme, kad će se početi zemlja prodati, a neće se naći čovjeka, koji da ju kupi! Neka na ovo mislo oni, kojim je povjerena uprava naroda, a mi javljat ćemo i odsada koju od sto naših nevoljah, koje nas tište. Ako mi dopustite, javiti ću vam se još.

(Samo štedite. Ured).

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 15. Siečnja 1882.

Kako se čuje, otvaranje carevinškog vieća je prenešeno na 20. tekućega mjeseca, pak se stranke već sad pripravljaju na posao, što je čeka. Odnosi odbori gospodske viećnice bave se zakonom, kojim se ima u Pragu uvesti Česko narodno sveučilišće.

U ostalom u ovoj polovini carstva noima drugih važnih novostih, nego da se naše ministarstvo sprlo sa ministarstvom ugarskim radi vozarinskih polakšicah, što jih je južno željezničko društvo, uz najnoviji ugovor s Ugarskom, pružilo gradu Ricci, a na uštrb Trstu i njegovoj trgovini. Polag tog ugovora sva trgovina naimo liesu iliti drva krunet će put Rieke. Sad u Beču najbolje vide, kako su zagriješili, kad su zanemarili grandjonje novih u Trst željeznica. Sad se i to vidi, kako je ludo, pustiti željezničko pruge u tuđe ruke, ili barem neogradi se shodnim ugovorom proti slučajem, koji ovo mogu neizmerno škoditi državnomu bogatstvu. Al nebi li se mogla za volju, da rečemo opet još nešto, i prekupiti južna željeznica, kad neima drugo pomoći, jer teško da će ikad bečko ministarstvo dobiti parnicu južnomu željezničkomu društvu i Magjarom? Nego nam kao nam lahko se umiriti, jer noimamo nikakva uzroka, voliti više Trstu nego li Ricci, koja, htjeli li nehtjeli Magjari, leži ipak na hrvatskoj zemlji u Dalmaciju i Hercegovinu šalje se tolika vojska, kolika nikako netroba, da se ukroti ono par Krivošjanah.

U Njemačkoj se Bismark učinio takvu, kojoj se nebi bio nitko na svijetu nadao, a najmanje Niemci. Sklonuo je starca cara Vilima, te je uzpostavio tako zvana prava kraljevska proti pravu naroda, koji je do sad kroz svoje zastupnike sam sobom upravljao. To jest, upravljat će i odsud, ali samo toliko koliko bude to drago caru i njegovoj vladi. U ustavnost su zemlji zakonodavci narod i vladar, ali jedan i drugi po milosti Božjoj, a ne ovaj po milosti onoga. A eto, sad je Bismark uknuo uprav taj temeljni pojam ustavnog vladanja, te tim širom otvorio vrata samovolji vladara tako, da narodu neostaje drugo nego, il mu se sliepo pokoriti ili oprieti. Nego valja reći i to, da je dandanas odgojila Njemačka i takvih zastupnika, koji misle, da vladar neima nikakvih pravah, pa ako jih brani, tko mu može zamjeriti, samo kad nebi bio prekoračio granicah? U ostalom Bismark je prošlih danah bio poražen i u parlamentu, gdje je većina pristala uz nekak predlog Windhorsta, glasovitog vodje njemačkih katolikah. Do skora su sve novine bućile, da Bismark kani uzpostaviti papinu svjetovnu vlast, ali toj je kažljivoj vesti najmanje vjerovao Papa Leon XIII., koji najbolje zna, da Bismark netraži, što je komu pravo, nego što je njemu koristno, pa makar i zaslepljivanjem i varakanjem svega kolikog svijeta.

U Franceskoj mora i Gambetta skusiti, da su ljudi mnogo više ne navistniji nego li mudriji, pa da je dosta imati vlast u rukama, da se obore

i na onoga, koga su jednom obožavali. I to je oto rođenih crv svih svieta republikah, pa i francesko: jedan grizo drugoga, doklo nisu sgrizli i ugled same republike. U Engleskoj vlada već baš nezna, što bi joj početi s Irci, jer dočim je pozatvorila mužkarce, ustašo joj dodijati ženske, kojima se neće da bori nekako od srama, a zlo je uvijek jednako i još veće. Prošlog božića ustali su goniti Židove i u Varšavi, pa to progonestvo kao da se misli preseliti i preko naše granice, jer se čuje, da se u Galiciji, i Bukovini razrulsilo sila proglasah, kojima se narod griošno huška na nevoljne Židove. Rusija da se oruža, a Ignatijev da kani suzvati tako zvana zomstva iliti zomajlska zastupstva, jer prevratnici neće nikako da miruju, nego svedjer snuju nove te nove opazine proti carevu životu. Sad ima Turska opet posla u Egiptu, gdje joj Engleska i Franceska podkopavaju i ono malo ugoda, što ga još ima. U Vašingtonu u Americi sude Guiteau-u, uhojiti predjednika republike Garfielda, nego su razdvojeni, jer jedni drže da mu je s pameti, a drugi da nije.

Jurina i Franina.

Ju. Eljon Franina dobur večer!
 Fr. Ka nesreća to simo nosi, ti si vas promjenjen, real ni kud se kintis?
 Ju. Ča još nisi čitl, da san hrlt tamo va nekem Nedelšće u Medjumarju preko Drave.
 Fr. Kuga zlodejai si tamo delai?
 Ju. Ča nlsam morda zstupnik obćine, hll sam tamo va sednice.
 Fr. Junaano, pa zud valje nepovoš ča novega. Kuma Luca pustilo kolovrat, da čujemo ča žalostnega i za smet.
 Ju. Da biš zud, moj kume, kako se je on prvi sudac obćinski rauli, kad je stolca opal, to je vrziji heteg.
 Fr. Puk ča mu nemoru diktatori pomoć?
 Ju. Za one holi ni lekarje, kad se računai va glavu pomešaju!
 Fr. Ča tako je to! A je ča možna njegova mošnja?
 Ju. Tako, tako. Ma i hiležulka zubi hote, nemoru nekako popraviti papire puk sad o jednog naga visi.
 Fr. Ča misliš, kume, da govoriš va solnice, ja te home nerazumeu.
 Ju. Neki rakidjija dokotal je layev sina a malo kašnje smo ga pošiknuli, samo pilka je u kući ostala.
 Fr. Ča i takovih je va sednice!
 Ju. Još ja danus u ubi imam, nulokal so rnkije puk udri po prostački vikat, sačuvaj nas Bože od takovih ljudih... nemoron već dalje pa i kuma Luca dreunlje, homo spit.

Različite viesti.

Imenovanje. Nuš dični zastupnik na car. vieću Dr. Đanko Vitezć imenovan je od Njegovoga Vel. cara i kralja financijskim nadsvjetnikom i prokuratorom financijske procure u Zadru. Srdučno čestitamo našem zastupniku na polučenoj i zasluženoj časti.

Službeni jezik c. kr. oblasti za Istru. Opet nam je dopao rukoh talijanski organ c. kr. višće trčanske «Osservatore Triestino». On je najbolje zrenlo službenoga jezika c. kr. oblasti po Istri. Nevidiš samo, kako list piše, nego i kako pišu oblasti, koje se u ujem oglašuju. List piše talijanski. Oglasi oblasti li su samo talijanski ili samo njemački. Ili talijanski i njemački. Kadkad talijanski, njemački i slovenski. Skoro biele su vrane hrvatski oglesi. Pred nami je zadnji broj prošle godine i drugi ove godine. U zadnjem prošle godine je među ostalini oglas c. kr. suda buzetjska za Dragud u talijanskom jeziku, razpis natječaja profesorske službe na lošijskoj nautici njemačkim jezikom, razpis natječaja za jedan isuški medicinski stipendij njemačkim i talijanskim jezikom, neki oglesi vlade njemački, talijanski i slovenski. U drugom broju tekuće godine: c. kr. financijsko ravnateljstvo razpisuje službu samo talijanskim jezikom, c. kr. tribunal oglašuje zaplenu njemačkoga lista izlazećega u Trstu talijanskim jezikom, c. kr. sud voloski oglašuje prodaju posjeda talijanskim jezikom, isto i istim jezikom čini c. kr. sud pazinski u četirih oglesih, c. kr. sud bujnički javlja, da su izložene zemljišne

knjige Momjana i przivlje ako ima koji šta pripraviti; c. kr. sud voloski pozivlje sve, koji su interesirani radi uređenja zemljišnih knjigah na Veprinac, talijanskim jezikom. — Bit će dosta. Među tolikim obćini, koji se svi tiču i Hrvatah, kojih se neki pretežno Hrvatah tiču — a to nam kužu imena ljudih i imena posjedah, kojih neki su samo za Hrvate — u veprinadkoj obćini svi stanovnici su Hrvati — među tolikimi oglesi velimo nejma ni jednoga hrvatskoga. Po službenom najnovijem brojenju ima u Istri 163000 ljudih, kojim je obćevni jezik hrvatski. Za službeni list, za c. kr. oblasti kao da te sto šestdeset i tri tisuće stanovnikah neobstoje. Pa da nam nije pravo!

Dosljednost lošijskih dopisnikah. U «Indipendente» prvoga dana ove godine čitali smo dopis iz Lošinja. Javila se, da je razpisana služba učiteljica na tamošnjoj školi. Učevni jezik je talijanski. Zaujčeva se i poznanje slavskoga. Ovo posteljenje nemože prihvatiti dopisnik i pita se: čemu to? Zar za podučavati talijanski, ili za razumjeti se sa djecom? Pak nastavlja: «U Lošnju ima, istina je, mnogo odraslih koji govore slavski kad se među sobom razgovaraju... al hoće, da da se njihova djeca talijanski nauče, te s njimi samo talijanski govore. To da čine i Sušćani i Ošljinci koji se tamo nastane. U obće u našoj pokrajini slavski govore samo oni, kojim je to materinski jezik, i koji su se talijanski naučili kao jezik tuđji, u kojem neće oni moći podučivati nikad kako treba. Školskomu vieću nisu dobri za podučevanje oni koji su za to nespoisoblji, koji su jezik talijanski a materinim mliekom isisali, jer nepoznađu jezika koj je u naših školah absolutno nepotrebit. — — — Naš ču se čitali stični članci koje «Indipendente» i «Cittadino» pred dva mjeseca pisao o širenju idejah slavskih, o apostolih slavizma, koje je pripodobljao sa ruslitanom, koje nisu za naše starevo otoka, o hrvatošlji protl kojih se Lošinjani uvijek htjeli, da se u njihovih školah podučuje njihovom talijanskim jezikom. Iz njihovih dopisa bi bilo reći, da nejma Hrvatah na Lošinjih. Poslje dva mjeseca, još ne priznaju, da je u Lošnju mnogo odraslih, koji među sobom hrvatski govore, koji su Hrvati. Koji sa apostolli na Lošinjih? Oni, koji bi htjeli da se uzdrži jezik otacah, ili oni koji bi htjeli neopiti u djecu jezik različit od njihovih roditeljah? Odgovor nije težak. Ovi posljednji su apostolli, i to apostolli talijanizma. Njihovi drugovi su svi oni, koji talijanstvo uzdržaju i polpiru u Istri. Gle narode, kako rade. Kakvi su hincelji Hrvate biele, obtužuju, kleveću, da se nevidi, što oni rade. Nu šronje slavizma vica, dočim oni talijanstvo šire... Mi haš u današem članku govornio, da ima naših ljudih koji žele da se njihova djeca talijanski nauče. Kod obćinosti njih u kojima smo dugo živili i u kojih smo još danas nije ni čulo. Svi nradli, sve više škole su talijanske. Glava zemlje preporuča Hrvatom učenje talijanske jezika. Da neće to uplivati na pojedinice našega naroda? Mora. — Značajno je drugi dio dopisa. Množini Lošinjajah, po samom dopisniku, materinski jezik je hrvatski. Oni kao ni drugi Hrvati, koji su se u školah naučili talijanski nebi imali, nebi smjeli dobiti učiteljske službe ni u Lošnju ni u drugim mjestih Istre, gdje su za Hrvate talijanske škole. To službe morali bi dobiti, oni koji su materinim mliekom talijanski jezik isisali. Ne domaćini, nego tuđinci. Dopisniku i njegovim drugovom, apostolom talijanizma, valjda su malaksale silo. Želto bi novih apostolah i apostolkah. Čekajmo, da vidimo, hoće li se njemu zadovoljiti, ili pravici i zakonu.

Belavsko podporno društvo u Trstu priredilo je 7. ovoga mjeseca u kazalištu «Politeama Rossotli» koncert, zabavu s plesom. Program je bio sledeći: 1. Thomas — Overtura k operi «Mignon». — Vojnička glasha. 2. Igra «Ulra». 3. Zajc. Duet i sbor iz opere: «Nikola Zrinjski». — Vojnička glasha. 4. Igra «Deu gospođa pa jedan sluga». 5. Mitič. «Nune cadnja molitec». — Vojnička glasha. 6. Koseški. «Izgubljeni raj» deklamirao g. E. Klavžar. Vojnička glasha Jelčićeve regimente pod vrstnim upravljanjem kapelnika p. Miličera zadovoljila je na obće već poznati način svojoj zadaći, ne jako mnogobrojno obćinstvo odužilo se je vrlaj glasi opetovani pjeskom i odohvarom. Slovenski diletanti odigrali savsim dobro dvie slovenske igre, obćinstvo opetovano jih je izazivalo. Iztaknuti moramo gospu H. Kellejnovu i gosp. Klavžaru, koji su proniknuv duboko u svoje uloge vjerno predstavljali glavne osobe naponemnih igrah. Poslije koncerta sledio je živahni ples, koji je trajao do 5. ure u jutro. Trčauski okolicah bila je dobro zastupana. Ova zabava nije bila tako dobro posjećena kao one prijašnjih godinah, uzrok hit će tomu, što mnogi poslije požara bečkoga kazališta nemogu iđu u kazalište, a drugi još nije dobro započelo pokladno doba. Nadati se jave, da će mnogo helje bit posjećena zabava, koju priredjuje političko društvo «Edinost» za 11. februara t. g. to za koju se već sada priprave čine. Kod to zabavo pjevat će pjevački sborovi trčauske oklice. U obće i združna zabava bila je dobro udešena sumo što ju nije mnogobrojno obćinstvo posjetilo.

Jelačićeva regimenta br. 79. u ovdajnoj posadi preko 3. godine odliči u Pulji, da zamjeni tamošnjem regimentu br. 43, koja polazi u dolnju Dalmaciju. Ova hrvatska regimenta bila je u Trstu dobro vijedna te se nerado vidi njezin odlazak. Njom odlazi iz Trsta znamenita glasba, koja se neće tako lako nadomjestiti. Ovih zadnjih danah došlo je u Trst te se ukrcalo za Dalmaciju nekoliko lovačkih batalijonah, prošloga četvrtka ukrcala se je isto za dolnju Dalmaciju regimentu Schmerling br. 67. Danas je došla u Trst regimenta nadvojvode Karla br. 3 te odlazi u Dalmaciju.

„Mir.“ Ovako se zove novi politički list, kojega je prvi broj izašao 10. ovoga mjeseca u Celovcu u Koruškoj. Ovaj list imade svetu zadaću probuditi Slovence dolnje Koruške, koja je slovenska al u rukah Njemaca. Koruški Slovenci nemaju svojih školah ni društvah, u uredu i javnom životu vlada sama njemština. Urednikom je toga lista poznati koruški rodojib *Andrija Einspieler*, koji se već sav svoj život zauzimlje za tamošnje Slovence. Izaštit će svakoga 10. i 25. mjeseca, dakle dva put na mjesec. Stoji samo 1 for. na godinu. Preporučamo ovaj list te položamo svakomu na srce, da podpre ovo plemenito poduzeće. Obratiti se je na uredništvo „Mira Celovca (Klagenfurt).“

„Hrvatska Čitanica“ u Kastvu priredjuje dne 25. t. mj. zabavu sa predstavom vesele igre „Dva pobratima“ i plesom.

Ulaznina za mužkarce 1 fl. Odbor.

Stanovnici Pulja. Prolebujemo broj stanovnika Pulja na svrsi god. 1880 po Glitadini. Opažamo, da nisu to stanovnici puljske obdne. Tu nisu uzeta u obzir sela spaljavajuća pod puljsku obdnu: Medulin, Altura, Kovran, Lavariga, Ilišnjana, Montić, Peroj, Pomer, Promontura, Stinjan, Sišan, osim posljednjega čisto hrvatska, nit Galežan i Fažuna talijanska. Tu su stanovnici grada Pulja i to bez vojnikah. Stanovnikah ima 17.777. Ta broj prema broju 10.473 godine 1869. kaže, da su stanovnici u jedanaest godinah narasli za 7304. Lepo doista povećanje. Od tih 17.777 stanovnikah zapisalo jih kao svoj obdveni jezik 65 po sto talijanski. 21.60% hrvatski, 12.61% njemački, nešto malo češki, poljski i mađarski. — Tako je izlao brojnice, vell isti list na dalje, i tako je moralo izpasti. Inače nebi bilo istinito. Ljudi u svojem poslu jezik talijanski raba. *Taj jezik rabe obdasi u obće, imenito c. kr. sud, obitelji, skupštine, kazališta.* Ljudi su hrvatskim obdavnim jezikom je toliko, pošto se jih naseljuje iz Dalmacije i Hrvatske i iz istarskih selah, kamo su se naselili za vrijeme republike mljetičke. Njemački govorećih je toliko, jer su skoro svi činovnici marine i vojničkih obdinskih Niemci. — Po kulturni prvi su Talijani, pak Niemci. Govoreći druge jezike neznadu nit čitati nit pisati u jeziku svoje domovine. U pisanih pristijani su skoro svi rabi talijanski ili njemački. — Samo dvie tri primjetke k ovom. — Evo s nami i „Citadinca“, gdje se pozivlje za dokaz talijanstva jednoga grada Istre na c. kr. obdasi imenito na c. kr. sud, i to s toga jer rabi talijanski službeni jezik. A morao bi i hrvatski bar s tolikim pravom s kolikim i talijanski, pošto ima Hrvatah podajupadajućih bar toliko koliko i Talijanah. — Hrvati prikazuju se kao naseljenici. I jesu, u koliko su se u Pulji iz drugih stranah Istre, a nješto i iz drugih hrvatskih zemljah, naselili. Al u tom obziru su naseljenici i Talijani. God. 1834 imao je Pulj samo 347 stanovnikah. Godine 1779, dakle prije 92 godine 753 stanovnika. Od tih nepoćih niti većina današnjih Talijanah Pulja. Oni su se naselili iz Rovinja i iz drugih gradicah Istre, i izvana, u koliko su to Talijani. Valja uvjek pamtiti, da nisu svi Talijani koji su talijanski, obdveni jezik upisali. — Znatan broj Njemacah našao je već u Pulji, gradu siromašne Istre, krušca. — Talijani imadu u Pulji svoje škole. Dapače imadu jih i Niemci, kojih je 9%, manje nego Hrvatah. Oni jedni i drugi su izobraženi i hvale se tim. Kad mi Hrvati škole pitamo, sto se nihtetih izgovarab nadje, i neda nam se njih. Pak nam se prigovara, da smo neizobraženi. Doista množina neznata nas još čitati nit pisati ni u svojem ni u tuđem jeziku. Jesmo li sami tomo krivi? Ponjećka da, jer bi morali već jednom odlučnije zahtjevati svoja prava. Posve ne. Državljani smo austro-ugarske monarhije. Plaćamo porez. Dajemo krvavi danak. Nosimo terete. Zašto da nam se i prava nedaju?

kazno i revni iztražitelj narodnih običajah dr. V Bogišić a isto, pri dobrostvomu predlaganju moje sbirke, ponovice odobrio neumorni iztražitelj hrv. starinah, veleuč. g. dr. Hančić, izliču u veliku važnost takovih spomenikah kulturne prošlosti našega naroda.

Sabrau materijal iz Bogišićah, Čaplovića, Daničićah, Ilića, Jukića, Jovića, Klaića, Kuhnća, Kukuljevićah, Ljubića, Marjanovića, Martinovića, Mažuranića, Medakovića, Mitlinovića, Stojanovića, Tomićah, Vuka K. Vrčevićah itd., a neposredno i iz samoga naroda, obišao sbirku do tiskanih dvadeset arakah u osmini.

Pozivljem ovim patriotično hrvatsko obdavnostu na predplatu ove sbirke. — Ciena je knjige — predplatom — 1 for. a vr. doćim će kasnije u knjižarah oćena poskoćiti na 1 for. 30 nč.

Tko sahere deset predplatakih dobiva jednu knjigu na dar.

Čim knjiga izlde dobt će ju p. n. gg. predplatnici na ruko svaki svojoj ili mjestinli sabirateljah.

Hrvatli! Do Vas je da započeta nastavim! Do Vas je da sami oćljubite svoje narodno blago toli obilno nekoć razšćikano po čitavoj domovini!

Predplata se šalje:

Ante Pukler pravnik u Zagrebu — svučilište.

Ovo književno djelo prvo u svojoj struci samo se po ebi prporučuje tim više, jer je ukrašeno slikami iz života narodnjega hrvatskoga iz svih krajevah Hrvatske. Strukovnjaci izrazili su se pohvalno od ovog knjiz, koja će popuniti našu kulturnu i pravnu poviest. Preporučamo i sa naše strane tolo ovo poduzeće mladog knjižovnika, nekoga rodojibah svojim predplatom podpomogu. (Ured.)

Na dobarskijem razvalnam. pripoviedka od knn. Mito vilozu *Vodopića* prešćampana iz „Slovincu“, a izdana „Narodnom bibliotekom“ u Dubrovniku. Čist prilod namijenjen je on potresu postrednim Zagrebčanom. Pero Vodopićovo dovoljno je poznato u Hrvatskoj, te se ovo djelo samo i radi čovjekoljubno svrhe, kojoj je namenjeno, najbolje preporučuje. Ciena je knjizli 1 for. a poštom i for. 5 nov. Dobiti se može kod tiskare D. Pretnera u Dubrovniku (Ragusa).

Obćina Družbovac i njezin urećitelj ili Primjeri, kako se može ukreati, uzgojiti, učestviti i razšćriti svjest naroda i izlo pregnuće za napredkom, ako se brani vidljivim djeli iskrenih rodojibah. Napisa Franjo Stepanec. Djelo je nagradjeno od Matice Hrvatske. Člnu 70 novč. Tiskom dioničke tiskare u Zagrebu.

Koliko se uvjerismo, knjizli je zadaćom, svratiti pozornost na život našega naroda, u njem tražit rane, koje se loćiti moraju te navadjeti podloga boljoj budućnosti. Osvjedoćen pisac, da nedostajati manjkava uprava najviše zaustavlja narod u moralnom i materinlom razvoju, stavlja ju na zdrav temelj, kaže joj prilike, gdje može djelotvorno o dobru povjerenja si naroda raditi. Uz bot joj u plemenitom natječaju postavlja inteligenciju, pomoćnik koje imade proliti patriotično i kulturno stanje, najviše jamstvo obdavnim napredku. Mi nemožemo na lno nogo djelo što toplije preporučiti našim obdavnim i našoj široj zemlji razasuti inteligenciji, da ga svaćijom preporukom medj narodom šire. Ta pozvani smo svi, da u ovako važnih pitanjih neumorno i poćrtvovno upućujemo, svjetujemo, prosudujemo, noćaje uvleku s onoga teinjnoga stanovništva; da valja obdavnu dobru služiti svestrano i iskreno.

Jelkin Bosiljak. Izvorna pripoviest iz primorskoga života napisano Jenjo Sisolski. Nakladom Gavre Grünhuta na Sušaku kod Rieke, gdje se može dobtiti za 80 novč. Pisac ove osobito po izćone Istrano vole zanimive pripoviedke nije još pravim svojim imenom stupio pred čitalački svet već se krije gorljivim imenom. Rodjen je tamo negdje uz obalu od Voloskoga do Berseća a kao takav poznaje potanko primorski život. U ovaj knjižić opisao je živini slodi hjepotu, čar hrvatske Istre, njezine krivudaste zaljeviće, sjenovite drage, pitome šumice, strme pećine, lepa sela, dobro pućanstvo, a jasnovo izabrno za obitavalište mile Jelke i njezinoga Iva, koji su si već od rane mladosti zavoljeli, al mnogo pretrpiti morali prije nego se sružili. Sreća je kratko trajala, jer je Ivo morao u vojsku, odkud se nije nevrati. Svakomu svjestinomu istarskomu Hrvatlu tolo preporučujemo ovu pripoviest mladoga pisca, koji je tako vješto i vjerno naslikao onaj naš primorski život, obićaje i dogodjaje te tako prikazao hrvatskomu svijetu vjeran život našega dobroga naroda u Istri.

Br. 70. **Javna zahvala.** Za novu cestu, koja će Kastav-grad i Halubajlsku stranu obćine prićićenje spojiti sa državnom cestom sv. Petar-Rieka darovne dosad i uplatiše:

- Presvj. Gospodin Dr. Dinko Vitezić nar. zastupnik for. 20.—
Gosp. Jelušić Rajmund u Buzetu 5.—
Laginja Matko u Kastvu 6.—
Brozović Vjekoslav u 3.—
Oprtlju 3.—

- Gosp. Široli Andrija načelnik u for. 10.—
Kulini 2.—
Gragorić Luka u Kastvu 2.—
Dukić Antun u Kastvu 10.—
kbr. 88 2.—
Šćetar Andrija u Kastvu 2.—
Brozović Josip u Kastvu 2.—
kbr. 41 2.—
Carluvaris Ivan u Kastvu 25.—
Puž Antun u Kastvu 5.—
Jelušić Ermin u Villafranki 2.—
Jelušić Mirko u Kastvu na račun 2.—
Stefan Josip u Kastvu na račun 2.—
Cеровac Fabijan u Kastvu na račun 1.—
Munić Savo u Kastvu na račun 3.—
Jurinac Jakov u Kastvu na račun 1.—
Stork Andrija kanonik u Trstu 5.—
Spiničić Anton plovau u Mošćenicah 5.—
Jelušić Ernest u Kastvu na račun 5.—
Turak Ante župnik u Opatlju 10.—
Štrolla Mate obć. savjetnik 3.—

Ukupno for. 129.—

kojih se prijatelj ovim javno potvrdjuje. Prćadni župnik-ćekau Alojzij Vlah, gosp. Martin Vlah i gja. Ludovika Jelušić rođena Vlah darovne potrebiti diei parćole hr. 415 u Jurčićih.

Gosp. Ivan Carluvaris darova potrebit diei svoga vrta kod sv. Lucije i gosp. Antun Perlan diei vrta i pripravnog kamena za zidanje.

Svim plemenitih darovateljem javno i tolo zahvaljuje.

Glavarstvo obćine Kastav 10. januara 1883.
Glavar: Munić.

Listnica.

Gosp. J. L. u M. Toćno vam odposlamo prvi broj, njo naša krivnja. Šlehai po drugiput. P. u. S. J. u S. Autonu: U roku, da sie nam zdravoi F. M. u Berseću: Namireno do konca prošle godine 1881. — J. V. u Sv. Martinu: Tukodjur. — P. S. u Lovlah: Zadnjom svotom namirena je lunjska godina. — S. M. u Danah: Primismo, bit će kako želite. — F. pl. P. u Zlataru: Vaša je sada predplata namirena do konca prošle godina 1881. — Gosp. F. M. u B. iz vašega pripostana stopran doznajemo, da nam je tamošnjih seljak, ćitatelj i predplatnik našega lista posno u juliju prošle godine jedan dopis. Mi nismo ništa primili, jer ako i nebi bilo za tisk, odgovorili bismo bili u listnici. Nevajla zato odmah zlo o nami misliti. Bit će i kod vas stvarih, za koje se mora zauzeti svaki iskren rodojub, pak neka nam doćićni pisac ponovno što dobra javl. — P. P. u Gospićen: Tako je, zdravstvujtel — M. P. u Sušnjevlci: Dobro, primismo.

LA VERIFICA

zove se novina, koja izlazi svake nedjelje te donaha službena žćirebanja (vućenja) austriljskih i izvanjskih zajmovah, papirah na loteriju te sadržava izkaz izvućenih al nedignutih sгодitakah. Donaša najznamenitlje financiulne vjesti, izvešće bečke i trććanske burze te vriednosti izvanjske valute.

Svojim predbrojnikom razgleduje prošla žćirebanja bezplatno te daje sva moguća razjasnjenja.

Predplata za ćielu godinu 1882:

- Za Trst for. 1.60
Dostavljanjem u kuću 2.—
Za svu ostalu državu 2.50
Za inozemstvo u zlatu fran. 7.—
Jedan broj stoji 5 novč.

Sa samo 50 novćicah na tjedan ili 2 for. na mjesec na rate 28 for., u gotovu novcu 24 for. može se dobtiti

Srećka grada Ljubljane.

Vućenje je 2. janaru 1882, glavni sгодitak 30.000 for., najmanji 30 for.

Obćovoje može se dobtiti kod Giuseppe Zoldan Ufficio Verifica e Cambio Valute, Casa fu Stratti kod c. k. namjestnićtva.

Prva Istarska **TVORNICA VOSKA** Sinovah Antona Artusi u Rovinju

nagradjena II. darom na izlozbi u Gradcu videć kako sva više raste poraba njezinih voććanih proizvodaht te povećav tvornicu praža svojim konsumentom ćiene i pogodbe

uz koje se nije hojati konkurencije. — Nudja svoja proizvode (svieće, duplire, svieće bojadisane)

I. vrsti (compimento) po f. 2.2 kilo III. „ „ „ „ 1.8 „ „ „ „ 1.6 „ „ „ „ 3.—

Bojadisane svieće na ulju „ 3.—
Tko odmah plati doblje 3%, odbitka (skonto), ili pako na ćetiri mjeseca bez odbitka. Roha slobodna od vozarino od svake željeznićnice stacije.

Sve navedene vrsti uz ćienu tvornice nalaze se u zakladah: u Piranu kod g. A. Casali, u Pazinu kod g. Mazzarelli & Mizzan. na Rieci (Fiume) kod g. A. Gilardi.

Što se tiće vratnoće mogle bi ju jamćit mnoge svjedoće raznih ćastnih župnikah i crkvenih upraviteljah i razne povale razlićitih novinah Beća i drugih pakrajnaha, nego protivni svakom nekoristnom blehetanju pripućaju vlastnici svoje proizvode sudu onih, koji će iste rabiati, a plaćat će se kad bude naručba pronadjena, ća odgovara obećanju; u protivnom slučaju primići će vlastnici tvorvice naručene proizvode na svoj trošak natrag ili pako će se platići ćiena najzadnje vrsti kod što kod III. vrsti.

Po svršetku lista prispio.

Zagreb. — Zagrebaćka svučilišćna mladoć tužna srca oplakuje veliki gubitak hrvatskoga naroda, sjajnu zviezdau istarsku, dobroćinitelja i iskrenoga oćađbonika ćiele Hrvatske, smrt volikana biskupa Jurja Dobriće! Vjećna bila slava premiloj i svetoj spomeni Jurja Dobriće!

Pregled trććanskoga tržićca

dne 15. januara 1882.

	for.	nc.	for.	nc.
Vosak prim. i ugarski za 100 k.	—	—	—	—
Kafa Portoriko	76	96	—	—
S. Domingo	58	68	—	—
Rio polag vrati	42	65	5	5
Cukar austriljski	35	25	37	25
tućeni	33	35	25	25
Ćvjetlje travo buhaće (Gri-santomo)	60	70	—	—
Naranče, skrinića	2	50	4	50
Karube puljezke	7	50	—	—
levanćinske	7	—	—	—
Smokvo Kalamata	13	15	—	—
Limuni, puljezke	10	16	—	—
Limuni, skrinića	9	50	4	50
Budemki ili mentule za 100 k.	87	90	—	—
dalmatinske	85	88	—	—
Lećanjci	20	27	—	—
Šćitve	20	27	60	60
Pšenica ruska	11	75	12	—
ugarska	12	50	13	—
galaćka	10	75	—	—
Kukuruz (turćinja) ruski	7	50	7	75
ugarski	10	10	25	25
Raž	9	75	10	25
Joćan	—	—	—	—
Zob ugarska	8	25	9	—
arbanaska	—	—	—	—
Pasulj (fažul), polag vrati roba	11	—	12	75
Bob	10	—	10	—
ćeća	16	75	22	—
Orić talijanski	13	—	15	60
inćlezić (ćetajski)	108	—	115	—
Vuna bosnaska	118	—	125	—
moredjska	122	—	—	—
arbanaska	122	—	—	—
istarska	47	—	90	—
Dnaće koruške jelovice	42	—	70	—
Šćajurske	10	80	11	70
Grede	6	—	11	50
bukovice	—	—	—	—
Ulje itali. niže vrsti . za 100 k.	50	—	68	—
„ najbolje	41	—	42	—
„ srednje vrsti	41	—	42	—
dalmatinsko	41	—	42	—
Istarsko	41	—	42	—
Kameno ulje u barilah	13	—	13	—
„ u keselah	13	—	13	—
Kožo strojne naške	165	—	185	—
suho voljeće naško	75	—	103	—
ćatm., ist. i bos.	75	—	100	—
Janjeće naške za 100 kom.	60	—	90	—
dalmatinske	—	—	—	—
kozje za 1 k.	56	—	70	—
vućena silane	50	—	60	—
„ suha	55	—	70	—
zećje za 100 kom., u srebru	28	—	37	—
Bakalnr za 100 k.	28	—	39	—
Sardete i baril	23	—	25	—
Vitrol modri za 100 k.	26	—	27	—
Masto	70	—	100	—
Loj dalmatinski i naški	40	—	41	—
Salo	73	—	74	—
Šćinina	68	—	74	—
Rakija ćetilitar 100 litarah	—	—	—	—
Galvićit istarski za 100 k.	25	—	20	—
Ruj naški	8	50	—	—
„ istarski	6	25	6	50
„ dalmatinski	12	50	13	—
Lišće od javorika	31	—	48	—
Vinsko strogino (Gripula)	30	—	32	—
sploh	11	—	11	60
Med	11	—	11	—
Lumber (ćubučić od javor.)	3	75	—	—
Pakal baril od 60 k.	8	—	18	—
Ćunje (šćac) za 100 k.	14	—	18	—
Katram ćatmat	—	—	—	—

Književne vjesti.

Poziv na predplatu. Odlučio sam do konca siećnja budićne godine izdati tiskom svoju sbirku „Zenitćeni obićaji i svatovnećne pjesme u Hrvatah.“ Za kulturnu i pravnu poviest Hrvata imadu njegovli narodni obićaji, pripoviedke, pjesme i poslovice veliku važnost. To je sjajno — gledom osobito na pravo — do-